

Polleke

Tro kan försätta berg, brukar man säga och av den kalibern är den tro som Polleke besitter. Hon har inte någon Gud att tro på, men med sin kärlek lyckas hon överbrygga både kulturmotsättningar och fördomar. Med kärlek och en fast övertygelse ordnar hon upp alla problem de vuxna orsakat.

Rekommenderad från åk 5

EN FILMHANDLEDNING AV
SUSANNE VINDERÅ

Handling

Polleke är 11 år och bor i en holländsk förort tillsammans med sin frånskilda mamma Tinus. Polleke har en bra relation till sin pappa Spiek trots att de inte bor tillsammans. Polleke är kär i Mimoun från Marocko som bor i huset tvärs över gården. Polleke skriver poesi, som sin pappa, spelar fotboll eller är med Mimoun, och hon har en tjejkompis som heter Caro som gillar mode och smink och är skvallrig. På helgerna tar hon bussen till farfars och farmors lantgård där hon får stöd och tröst om det behövs.

En dag kommer Mimouns farbror från Marocko på besök. Han ifrågasätter om Polleke är ett lämpligt parti för brorsonen. Farbrodern har planer på att gifta bort sin dotter hemma i Marocko med just Mimoun. På ett muslimskt bröllop råkar Polleke bryta mot en kulturell kod vilket ställer allt på sin spets. Bröllopfesten är strikt uppdelad i ett kvinnorum och ett mansrum. Polleke märker inte könsuppdelningen och när hon träder in till mansrummet för att dansa med Mimoun tystnar musiken och alla ser på henne. Mimoun försöker förklara för henne att hon gjort fel, men hon förstår inte. Mimoun blir tvingad att bryta med henne och det är farbroderns vilja som ligger bakom.

Polleke får även andra problem att brottas med. Hennes mamma, Tinus, inleder ett förhållande med Pollekes lärare, Wouter. Polleke har svårt att finna sig i att hennes lärare kommer in i familjen. Hon oroar sig för vad grannarna ska säga och för att de andra barnen ska tycka att Tinus är slampig.

Än värre blir det när Spiek börjar använda droger och Polleke måste ta ansvar för honom utan något stöd från någon av sina nära. Mimoun säger visserligen att han fortfarande är kär i henne, men Polleke vill inte vara ihop med honom. I alla fall inte i smyg, utan tycker att han borde stå för att han gillar henne inför sin familj.

Den excentriska Tinus börjar tröttna på den alltför ordentlige Wouter och hon kastar ut honom. Konflikten borde göra Polleke glad, men hon blir bara irriterad. Polleke vill inte längre vara sin mammas stöd, utan fjärrmar sig från henne och söker upp sin pappa istället. När hon hittar Spiek är han drogpåverkad och betar sig konstigt. Ett besök på ett konditori slutar med att Polleke får springa och låna pengar av Wouter för att lösa notan. Polleke är besviken och hennes tro på pappa får sig ytterligare en törn när han nergången kommer till henne när hon är ensam hemma och frågar efter pengar. Polleke vill inte ta från hushållskassan och börjar gråta när Spiek desperat skriker åt henne. Han lugnar henne, men tar ändå pengar ur kassan när hon inte ser. När Tinus finner att burken med hushållspengarna är tom, förstår hon att Spiek tagit dem. Polleke tar på sig skulden, men Tinus tror henne inte. Polleke berättar om Spieks stöld för Mimoun och tillsammans bestämmer de sig för att rädda honom ur drogmissbruket. De hittar honom ensam och utslagen i en gränd där Polleke konfronterar sin pappa och berättar att hon tagit på sig skulden för att inte förråda honom. Han inser hur illa han gör henne och går med på att åka på avgiftning, men han vill att Polleke följer med.

Alla vuxna är emot att Polleke vill spendera sommarlovet på en behandlingsklinik, men hon får oväntat stöd av Wouter, som Tinus har tagit tillbaka igen. Kvällen innan Polleke ska åka blir

hon återigen tillsammans med Mimoun – utan farbroderns vetenskap. Mimoun ska till Marocko över sommaren och de lovar varandra att berätta om sin kärlek för alla de kommer att möta.

Spiek har svårt att anpassa sig till behandlingshemmets regler. De har bara hunnit vara där några timmar när han försöker sticka därifrån. Polleke får stöd av en tjej i hennes egen ålder, Consuela, som förstår eftersom hon är i samma situation. Eftersom Polleke nu har lärt sig att hon inte kan lita på sin pappa, ställer hon krav på honom och tvingar honom att fullfölja behandlingen. Fri från droger när behandlingsperioden är över åker han till Tibet.

När sommarlovet är slut kommer Mimoun tillbaka från Marocko. Polleke har längtat efter honom, med återseendet blir inte alls som hon väntat. Mimoun är surmulen och tillknäppt och till sist berättar han att han gjort som de lovat varandra, berättat om Polleke, men att kompisarna i Marocko har häcklat honom för det. Han kan inte fortsätta att vara tillsammans med henne. Deras kulturer passar inte ihop. Det är han nu övertygad om och gör allt för att hon också ska förstå. Hans mjukhet är som bortblåst och har ersatts av en ny tuff machostil. När Polleke kommer på honom med att hångla med Caro i källarförrådet förstår hon äntligen. Hon öser ur sig sin besvikelse och låter dem veta att hon inte längre vill ha deras vänskap.

Consuela tröstar, lyssnar och ger goda råd för att Polleke ska komma över Mimoun: ”Se inte på honom, lyssna inte på honom, tänk inte på honom. Och så: Skaffa en annan kille.” Mimoun inser snart att han varit en skitstövél, men Polleke vill inte lyssna när Mimoun försöker förklara sig.

Polleke ber sin vän Tom, granne till farfar och farmor, att skjutsa henne på sin motocrosscykel för att göra Mimoun svart-sjuk. Trots det söker Mimoun upp henne. Han säger att hans tuffhet var ett spel och det där med Caro hände för att han försökte glömma. Men han har inte glömt. Polleke ber honom gå och gråta hos Caro istället, men det han har sagt lägger sig att gro som ett litet frö av hopp inom henne. Nästa gång hon tar bussen till farfar och farmor, hoppar Mimoun på och där kan hon inte fly undan hans förklaringar. Hon får veta att han äntligen har vågat trotsa sin familj för Pollekes skull. Hon tar hans hand och förlåter honom.

Mimouns farbror är så upprörd över att Mimoun har åkt med Polleke och trotsat honom, att han slår honom när han kommer tillbaka hem. Då griper Mimouns pappa in och tar för första gången sin sons parti.

Polleke bjuder in Mimouns familj till mammas och Wouters bröllop. De kommer, fast Mimouns farbror är emot det. Nu behöver barnen inte träffas i smyg mer. De dansar med varandra inför ögonen på alla. Filmen slutar med att Mimoun sjunger en romantisk sång tillägnad Polleke innan de äntligen förenas i en äkta filmpuss.

Kulturkrockar

Polleke och Mimoun är kära i varandra och verkar ha känt varandra sedan länge. Men när Mimouns farbror dyker upp så förändras allting, och de kan inte vara tillsammans längre, något som i filmen symboliskt illustreras med att Mimouns pappa klip-per av den lilla ”linbana” som Polleke och Mimoun skickar meddelande till varandra med. Farbrodern kan inte acceptera att hans brorsson är tillsammans med en holländsk icke muslimsk flicka. Han vill istället gifta bort sin dotter med Mimoun. Skillnaderna mellan de båda kulturerna blir i och med farbroderns ankomst tydliga – något som varken Polleke eller Mimoun tidi-

gare inte verkar ha tänkt så mycket på då förorten de lever i är ett mångkulturellt samhälle där människor från många delar av världen naturligt bor sida vid sida. Farbrodern tycker att Polleke representerar en kultur som står helt i strid med hans tro – Pollekes föräldrar är t ex skilda och hennes kompis Caro kommer från ett provrör och har homosexuella föräldrar. Polleke kan i sin tur inte förstå Mimouns familjs regler om att t ex en bröllopsfest är uppdelad i en avdelning för män och en annan för kvinnor.

När trycket blir för stort från familjen på Mimoun om att hans relation med Polleke inte är acceptabel så skriver han ett brev där han förklarar för henne att hans kultur inte godkänner att de är tillsammans. Efter att han har tillbringat sommaren i Marocko inser han även att skillnaderna mellan deras liv är stora. Han berättar hur kompisarna i Marocko har häcklat honom: ”Alla säger att Mimoun kommer att ha förkläde, diska, och byta blöjor, medan blondinen går ut och dansar”. Han kan inte fortsätta att vara tillsammans med henne för deras kulturer passar inte ihop.

• Vad menar Mimoun när han efter att ha varit i Marocko säger till Polleke: ”Allt är så annorlunda i Marocko, jag är född här i Holland men tillhör dem.”?

• Mimoun menar att de inte kan vara tillsammans för deras kulturer passar inte ihop. Vad menar Mimoun med det? Vad är en kultur? Finns det en typisk svensk kultur – och hur ser den ut i så fall? Hur många kulturer finns representerade i klassen? Jämför och diskutera.

• På Tinus och Wouters bröllop visar filmen att religion och kulturella skillnader inte alls behöver vara ett hinder mellan människor. Mimouns familj kommer till festen och han får till och med dansa med Polleke. Vad är det som får Mimoun att trotsa farbrodern och återvända till Polleke?

• Polleke skriver vid ett tillfälle ett argt och bittert brev till Mimoun där hon utan att tänka sig för faller några nedvärderande ord om muslimer. Läraren Wouter får tag på brevet och han tycker att Polleke uttrycker sig rasistiskt. Diskutera vad som är rasism?

• Mimouns farbror tycker att Polleke och Caro kommer från underliga familjer och familjebilden har förändrats dramatiskt i Europa på bara några generationer.

- Hur ser familjebilden ut för eleverna?

- Hur såg den ut för deras föräldrar?

- För far/morföräldrarna?

Religion

I filmen spelar religionen en stor betydelse, både som hjälp och tröst men även som ett hinder – exempelvis i relationen mellan Polleke och Mimoun. Mimoun och hans familj är muslimer. Pollekes farmor och farfar är kristna – och de berättar att när de träffades var en av dem katolik och den andre protestant. Pollekes föräldrar verkar inte vara speciellt religiösa, men hennes pappa Spiek använder religionen som hjälp ut ur drogberoendet och återvänder från Tibet som buddhist. Polleke emellertid är frustrerad över att alla verkar tro på en Gud utom hon. Pappa Spiek hjälper henne emellertid att förstå att hon istället tror på kärleken, vilket kanske ändå är samma sak.

• Studera likheter och skillnader mellan de olika religioner som är representerade i filmen.

FILMHANDLEDNING

- Människan har i alla tider sökt svar på stora filosofiska frågor; om vad som är meningen med livet, vad som är sanning etc. För många människor har religionen svaren på dessa frågor medan andra kanske söker sig till vetenskapen eller hittar andra vägar i livet. Diskutera varför människan tycks behöva tro på något utanför henne själv? Finns det andra former av religion än dem vi vanligen tänker på? Diskutera kring begrepp som konsumtion, drogmissbruk, idoler och New Age. Vad är det vi söker? Kan strävande efter lycka vara ett syfte med att ha en religion?

- När är man lycklig? Vad gör den enskilde eleven lycklig? Skriv dikter om tro, kärlek och lycka.

Relationer

Pollekes umgängeskrets består av vänner och släktingar i alla åldrar. Hon har en jämnårig kompis som heter Caro – fast de är ganska olika. Caro gillar mode och smink och är skvallrig, medan Polleke spelar fotboll, åker moppe med sin pappa eller är med Mimoun. På behandlingshemmet träffar hon senare även flickan Consuela som blir hennes förtrogna. I relation till både sin mamma och sin pappa är Polleke den som får stötta och rätta till misstag, och då är det skönt att farmor och farfar finns till hands på den lilla lantgården som stödjande vuxna när livet där hemma i förorten blir alltför kaotiskt.

- Hur ser relationerna ut mellan Polleke och de övriga karaktärerna? Be eleverna att välja en eller två karaktärer från filmen och diskutera dem utifrån en fråga kring karaktärernas relation till Polleke.

Exempel:

Caro och Consuela: Hur ska en bra vän vara?

Spiek och Wouter: Hur ska en bra pappa vara?

Tinus och Spiek: Vad kan en förälder förvänta sig att barn ska ta ansvar för?

Farmor och farfar: Vad betyder äldre människor för dagens barn och unga?

Tinus och Wouter: När är det OK för en förälder att ta hem en "ny kille" efter en skilsmässa? Hur öppna ska vuxna vara med sin kärlek?

Mimoun: Gjorde Polleke rätt när hon tog tillbaka honom?

Konflikter

Polleke vill vara alla till lags, åtminstone i början av filmen, en god dotter och en trogen vän. Först när hon inser att hon blir utnyttjad (av sin mamma, pappa, Mimoun och Caro), vågar hon ryta ifrån.

- Vad är Pollekes största önskan i filmen? Är det kärleken till Mimoun, eller finns det någon drivkraft som är starkare?

Att vara rädd för konflikter kan vara begränsande för den enskilda personen, men i ett större perspektiv även för yttrandefriheten. Det är viktigt i en demokrati att man vågar säga sin mening och inte bara hålla med. Därför är det bra att öva på att tycka olika. Till exempel i en dramatiserad konfliktövning: Dela in klassen i grupper med fyra elever i varje grupp. Ge varje grupp varsitt förslag eller ämne att debattera. Låt eleverna samlas argument för sina ståndpunkter i för- respektive emotlistor. Två elever spelar att de är för förslaget och två spelar att de är emot. Enskilt eller inför klassen i en debattpanel.

Förslag till diskussionsunderlag:

- Skolan ska införa regler mot slöja och korta kjolar.
- Homosexuella bör få adoptera barn.
- Eleverna ska inte ha hemläxor.
- Vuxna ska inte lägga sig i vad barn får göra.
- Barn ska inte lägga sig i vad vuxna gör.
- Barn som ser för mycket våldsfilm blir våldsamma.
- Båda föräldrarna har alltid lika stor rätt till sina barn när de har skilt sig.

- Hur kan två parter enas om båda sidorna låser sig vid att just deras ståndpunkt är den riktiga? Finns det andra sätt att lösa en konflikt?

En fråga om perspektiv

Polleke har ett antirasistiskt budskap. Men den positiva tonen i all ära – skildringen av det mångkulturella samhället bör läsas med kritiska ögon. För så här är det ju; invandrare i filmer skildras oftast av icke-invandrare, muslimer av icke-muslimer. Vilket leder till att dessa grupper skildras utifrån, som "dom andra". Minouns familj presenteras med festligheter, hela släkten är där, det är dans och musik, ett återkommande drag i beskrivningen av invandrarfamiljer. Men även om Pollekes familj har problem så är det Minouns familj som utgör problemet, det är de som måste förändras för att hindret skall kunna lösas.

- Ur vems perspektiv skildras personerna och situationerna i filmen?

- Är skildringen av Minouns familj klichéfyllt? Diskutera.

Produktionsuppgifter

Holland 2003

Manus: Maarten Lebens, Rob Arends efter böckerna om Polleke av Gus Kuijer

Regi: Ineke Houtman

Foto: Sander Snoep

Musik: Vincent van Warmerdam

I rollerna

Polleke – Liv Stig

Mimoun – Mamoun Elyounoussi

Tina, Pollekes mamma – Halina Reijn

Spiek, Pollekes pappa – Daan Schuurmans

Wouter – Frank Lammers

Caro – Rosa Boesten

Mimouns pappa – Chaib Massaoudi

Mimouns mamma – Nuzha Salah

Tekniska uppgifter

Längd: 95 minuter

Format: 1:1.66

Ljud: Dolby Digital

Censur: Från 7 år

Svensk premiär: Filmen finns endast tillgänglig för slutna visningar.

Distribution

Svenska Filminstitutet, Box 27 126, 102 52 Stockholm Tel 09-665 11 00, fax 08-661 18 20 www.sfi.se